

Varianta B (religionistika) – český text k interpretaci

Připustíme-li, že nepořádek kazí vzorec, je vhodné zmínit, že zároveň poskytuje vzorci látku. Řád implikuje omezení. Ze všech možných látek byly vybrány jen některé a ze všech možných konfigurací vztahů se využívá omezený soubor. Nepořádek je implicitně nekonečný, není v něm identifikován žádný vzorec. Jeho potenciál k vytváření vzorců je ovšem nejasný. I přes naše úsilí o vytvoření řádu nemůžeme jednoduše nepořádek zatratit. Chápeme, že je vzhledem k existujícím vzorcům destruktivní, ale také v sobě skrývá potenciál. Symbolizuje nebezpečí i moc.

Rituál tuto potenci k nepořádku uznává. V poruchách myslí, ve snech, mdlobách, šilenství rituál zjevuje moc a pravdu, jakých nelze dosáhnout vědomým úsilím. Ti, kteří se dokáží na nějaký čas vzdát racionální kontroly, získají přístup k energii a léčivým silám. Andamanský ostrovan občas opustí svou skupinu a jako šílenec se toulá po lesích. Když je pak opět při smyslech a zpátky mezi lidmi, získává okultní moc uzdravovat. Toto rozšířené pojetí je hojně doložené.

Tyto představy pracují s nerozlišitelností hned dvojím způsobem. Jedinec se vydává do rozháraných zákoutí myslí a zároveň podniká výpravu za hranice společnosti. Z těchto nepřístupných území se vrací zpátky obdařený mocí, která je těm, již neztratili kontrolu sami nad sebou a kteří neunikli kontrole společnosti, nedostupná.

Rituální hra na artikulované a neartikulované formy je pro porozumění konceptu znečištění zásadní. V rituální formě se s konceptem nakládá, jako kdyby měl moc udržovat sebe sama a přesto stále mohl zaútočit. Moc se připisuje také beztvarosti, některá může být nebezpečná, jiná zase dobrá.

Vezměme v úvahu názory na osobu marginálního statusu. Tito lidé nějakým způsobem nezapadají do společenských šablon a nemají přiřazené své místo. Nemusí nutně spáchat morálně špatný čin, přesto se jejich status může vzpírat zařazení. Vezměme si například nenarozené dítě. Jak jeho současná, tak i budoucí pozice je nejasná, protože nelze říct, jakého pohlaví dítě bude,

ani zda se mu podaří překonat nástrahy kojeneckého věku. Zachází se s ním jako se zranitelným a zároveň nebezpečným. Leleové věří, že nenarozené dítě a jeho matka se nacházejí v neustálém stavu nebezpečí. Na druhé straně mu ovšem připisují rozmarnou zlou vůli, která ho činí nebezpečným pro ostatní. Těhotná leleská žena se vyhýbá nemocným, aby jim blízkost dítěte ukrytého v děloze nezpůsobila kašel nebo horečku.

Lévy-Bruhl poznamenává, že menstruační krev a potrat někdy vzbuzují stejný druh víry. Pro Maory je menstruační krev výrazem lidského neúspěchu. Pokud by krev neodtekla, přeměnila by se v lidskou bytost. Proto si drží beznadějný status mrtvého, který nikdy nežil. Cituje rozšířenou víru, že předčasně narozený plod disponuje zlovlným duchem, který pro žijící představuje nebezpečí. Lévy-Bruhl obecně formuloval, že se nebezpečí nachází v marginálních stavech, se sociologizujícím přístupem přišel až Van Genep. Společnost je pro něj domem s pokoji a chodbami. Procházet jimi znamená vystavovat se nebezpečí. Nebezpečí leží v přechodových stavech jednoduše proto, že přechod nelze definovat, není ani jedním ani druhým stavem. Osoba přecházející z jedné místnosti do druhé se ocitá v nebezpečí a znamená nebezpečí i pro ostatní. Nebezpečí upravuje rituál, jenž člověka přesně odděluje od jeho původního statusu, na čas ho vyčleňuje a poté veřejně vyhlásí jeho vstup do statusu nového. Přechod sám o sobě je nebezpečný, a rituály oddělení představují nejnebezpečnější část obřadu. Často se můžeme dočíst, že při iniciačních obřadech dochází k úmrtí chlapců nebo že se jejich matky a sestry mají strachovat o jejich bezpečnost. Také že za dávných časů umírali strádáním, hrůzou nebo v důsledku nadpřirozeného trestu za své zlé skutky.

Jisté ale je, že tato vykonstruovaná nebezpečí vypovídají o marginalitě něco podstatného. Chlapci riskují své životy a tento akt vysílá vzkaz, že vyvázání se z formální struktury a vstup do marginální sféry znamená vystavit se síle, která je může zabít stejně tak jako z nich učinit muže.

Varianta B (religionistika) – cizojazyčný text k překladu

Look round the world: contemplate the whole and every part of it: you will find it to be nothing but one great machine, subdivided into an infinite number of lesser machines, which again admit of subdivisions to a degree beyond what human senses and faculties can trace and explain. All these various machines, and even their most minute parts, are adjusted to each other with an accuracy which ravishes into admiration all men who have ever contemplated them. The curious adapting of means to ends, throughout all nature, resembles exactly, though it much exceeds, the productions of human contrivance; of human designs, thought, wisdom, and intelligence. Since, therefore, the effects resemble each other, we are led to infer, by all the rules of analogy, that the causes also resemble; and that the Author of Nature is somewhat similar to the mind of man, though possessed of much larger faculties, proportioned to the grandeur of the work which he has executed.

Seht Euch um in der Welt; betrachtet das Ganze und jeden Teil; Ihr habt darin eine einzige große Maschine, geteilt in eine unendliche Anzahl kleinerer Maschinen, deren jede wieder bis zu einem Grade Untereinteilungen gestattet, die menschliche Sinne und Fähigkeiten nicht mehr zu verfolgen und erklären vermögen. Alle diese verschiedenen Maschinen und selbst ihre kleinsten Teile sind einander mit einer Genauigkeit angepasst, die jedermann, der sie jemals betrachtet hat, in staunende Bewunderung versetzt. Die wunderbare Angemessenheit von Mitteln und Zielen durch die ganze Natur, gleicht vollkommen, wenn sie auch weit darüber hinausgeht, den Hervorbringungen menschlicher Kunst, menschlicher Absicht, Weisheit und Einsicht. Da also die Erfolge einander gleichen, sind wir auf den Schluss geleitet, dass auch die Ursachen einander gleichen und dass der Urheber der Natur dem Geist des Menschen einigermaßen ähnlich sei, freilich ausgestattet mit viel größeren Fähigkeiten, entsprechend der Größe des Werkes, das er hervorgebracht hat.

Jetez les yeux autour du monde, regardez-le dans son ensemble et dans ses parties: vous trouverez qu'il n'est qu'une grande machine divisée en un nombre infini de moindres machines, qui se subdivisent encore à un degré que les sens et l'intelligence de l'homme ne peuvent ni tracer ni expliquer. Toutes les machines diverses, et même leurs parties les plus déliées sont adaptées les unes aux autres avec une exactitude qui ravit en admiration tous les hommes qui les ont contemplées. La manière curieuse dont les moyens s'adaptent aux fins, dans toute l'étendue de la nature, ressemble exactement, quoiqu'elle les surpasse de beaucoup, aux ouvrages sortis de la main des hommes, aux résultats de leurs desseins, de leur pensée, de leur sagesse et de leur intelligence. Puisque les effets se ressemblent l'un à l'autre, nous avons droit d'inférer, par les lois de l'analogie, que les causes se ressemblent aussi, et que l'auteur de la nature est en quelque façon semblable à l'homme, quoiqu'il soit doué d'attributs bien plus relevés à proportion de la grandeur de l'ouvrage dont Il est l'auteur.